PLAN VAN AANPAK

ENERGIECAMPAGNE

ARMOEDE

GEMEENTE BEEK

Addendum

bij het
Raadsvoorstel
Omgevings-
beleid Klimaat
en Energie

INHOUDSOPGAVE

DE AANLEIDING	**4**
AANPAK	**6**
PLANNING	**11**
RESULTAAT	**12**
KOSTENRAMING	**13**
BIJLAGE 1: TAAKVERDELING STICHTING ZOWONEN-WOONWIJZERWINKEL	**15**

De aanleiding

Naar aanleiding van de forse stijging in energieprijzen wil de gemeente Beek het bestaande programma (gefinancierd vanuit de RREW-regeling) energiebesparing met WoonWijzerWinkel en ZoWonen upgraden met een energiecampagne armoede om inwoners direct te helpen hun energieverbruik te verminderen en tegelijkertijd hun woning comfortabeler te maken.

Met de energiecampagne armoede richt de gemeente Beek zich vooralsnog op de inwoners waarvoor energiearmoede dreigt en de gemeente vanuit het Rijk een bijdrage heeft ontvangen. Dit betreft zowel huur als particuliere woningen, in totaal ca. 500 stuks. Als inkomensnorm hanteert de gemeente 120% van de bijstandsnorm.

Met deze aanpak energiearmoede heeft de gemeente de volgende doelen voor ogen:

- De energiekosten van de bewoners beheersbaar houden en mogelijk verlagen;
- Bewoners bewust maken van hun eigen invloed op de energierekening;
- Bewoners handvatten geven om door bewuster gedrag en eenvoudige maatregelen de energieconsumptie te verlagen;
- In woningen direct een aantal energiebesparende maatregelen te treffen waarmee het gas- en elektriciteitsverbruik wordt verminderd;
- Daarnaast wordt de bewoner de mogelijkheid geboden om een nieuwe (inductie) kookplaat, warmtepompdroger of energiezuinige koelkast aan te schaffen, eventueel met een bijbetaling.

De energiecampagne armoede wordt gefinancierd door een Rijk specifieke uitkering inzetbaar in de gemeente Beek. Deze aanpak is gebaseerd op bestaande programma's en hulplijnen (bijvoorbeeld via Woningcorporatie ZoWonen (project ZoBewust) en de WoonWijzerWinkel Limburg) en zal bewoners tijdens het traject ook wegwijs maken in bestaande financiële en praktische hulpmiddelen.

De focus van deze campagne ligt op bewustwording, keukentafelgesprekken met de Coach, het aanbrengen van kleine besparingsmaatregelen door het Energieteam en een witgoed-actie.

Voor deze ontwikkelde aanpak energiearmoede zal de WoonWijzerWinkel fungeren als leverancier van materialen en ZoWonen als opleider van de energiecoaches. Deze aanpak richt zich op de periode oktober 2022 tot en met 31 december 2023. Aan het einde van deze periode zal de aanpak geëvalueerd worden en zullen resultaten en leerlessen gebruikt worden om eventueel op een slimme manier op te schalen naar bewoners met hogere inkomens (meer dan 120% van de bijstandsnorm).

ACHTERGROND

Naar schatting verkeren ongeveer driekwart miljoen huishoudens in energiearmoede. Deze huishoudens kunnen de energierekening niet meer betalen of moeten allerlei zaken laten om dit te betalen. De energierekening is met de stijgende gasprijzen voor deze huishoudens nog lastiger te betalen

Hoewel de verwachting is dat de prijzen weer zullen dalen lijkt een stabilisatie naar het niveau van begin 2021 niet te verwachten. De plotselinge stijging van aardgasprijs toont de kwetsbaarheid van huishoudens met lagere inkomens. Als gevolg van deze ontwikkelingen is de kans groot dat deze energiearmoede (nog erger) zullen ervaren. TNO heeft een rapport gemaakt over energiearmoede, waarin duidelijk wordt dat ongeveer 550.000 huishoudens in Nederland te maken hebben met energiearmoede. Ze hebben een laag inkomen en hoge energiekosten en/of wonen veelal in een huis dat niet goed is geïsoleerd. Ongeveer 75% van deze huishoudens woont in een corporatiewoning, 12% in een koopwoning en zo'n 13% huurt van een particuliere verhuurder

Bron:

1) Ontwikkelingen in de energierekening tot en met 2030 (pbl.nl) | PBL maart 2021
2) De feiten over energiearmoede in Nederland | TNO september 2021

Aanpak

Het is de bedoeling de energiecampagne armoede als een drietrapsraket uit te voeren waarin de bewoners:

- Eerst een startpakket ontvangen dat in een periode van 4 weken wordt toegelicht in de vorm van een bewustwordingscampagne met wekelijkse instructiefilms;
- Vervolgens een keukentafel gesprek met de energiecoach krijgen waar algemeen advies en specifieke tips naar aanleiding van de woninginspectie wordt gegeven en wordt samen met de bewoner de bestellijst van de energiebesparende maatregelen ingevuld. Verder wordt met de bewoner een keuze gemaakt met betrekking tot het witgoed. Dit laatste gebeurt op basis van een inspectie van de huidige apparaten in de woning. Hierbij wordt vanuit veiligheid en aardgasbesparing ingezet (en ook in die volgorde) op de volgende apparaten; I. inductiekookplaat, II koelkast en III warmtepompdroger. Als het budget dit toelaat worden de mogelijkheden voor (een bijdrage) in een pannenset bekeken;
- De gekozen energiebesparende maatregelen aangebracht krijgen door het energieteam en vindt tenslotte wijkgericht de uitlevering van het gekozen witgoed plaats.

COMMUNICATIE

Het is bekend dat een deel van de doelgroep (inwoners waarvoor energiearmoede dreigt) laaggeletterd zijn, van niet-Nederlandse afkomst zijn of ouderen betreft. Om de aanpak zo inclusief mogelijk te maken, is het belangrijk hier rekening mee te houden.

Dit betekent dat in alle communicatie:

- eenvoudig taalgebruik de norm is;
- er een vertaling wordt aangeboden van de tekst (Engels en Arabisch);
- er ofwel een alternatief wordt geboden voor digitale deelname, ofwel hulp wordt geboden om digitaal deel te nemen. Dit zou kunnen in de vorm van een inloopmoment in Het Groene Huis.

Mogelijk kan ook gebruik gemaakt worden van het Repair café, een buurthuis en/of kan de buurtbeheerder een rol spelen. Ook dit is maatwerk, dat gedurende het traject verder zal worden afgestemd. Ten slotte worden er voor enkele energiebesparende producten instructievideo’s gefilmd.

STAPPENPLAN ENERGIECAMPGNE ARMOEDE

Het plan van aanpak bestaat uit drie fasen en zeven stappen. Hieronder worden de drie fasen toegelicht. Deze fasen zullen in praktijk deels parallel verlopen:

I. Voorbereidingsfase

Tijdens deze fase worden de energiecoaches en energieteamleden geworven, opgeleid en wordt de doelgroep in kaart gebracht. Het project start zodra 90% van de doelgroep inzichtelijk is. Ook wordt de lijst met energiebesparende producten/materialen afgestemd en bevestigd. Voor wat betreft de coaches en energieteamleden wordt gestreefd naar een samenstelling die recht doet aan de hedendaagse samenleving (man, vrouw, allochtoon, autochtoon, jong en oud).

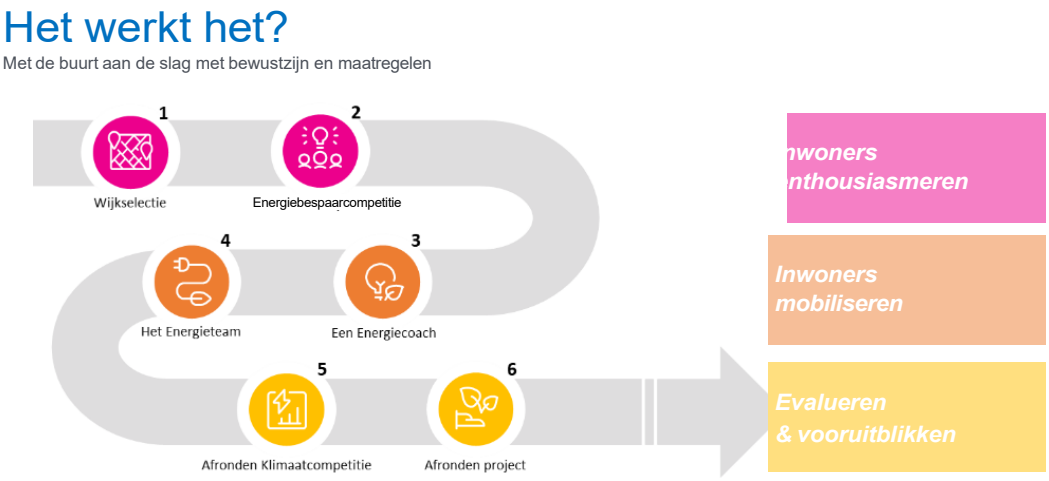
II. Inwoners bewust maken & enthousiasmeren

In interactieve sessies wordt kennis gedeeld om bewustzijn te creëren en door middel van opdrachten en een puntensysteem worden inwoners gestimuleerd zelf actie te ondernemen. Hierbij wordt gewerkt met zogenaamde startpakketten waarin een aantal eenvoudige maar doeltreffende energiebesparingsmaatregelen zijn opgenomen, zoals droogbollen voor de wasdroger, energiemeters, temperatuurmeters en doorstroombegrenzers. Wekelijks ontvangen de deelnemers een mail met een link naar het Webinar waarin het onderwerp en de betreffende maatregel wordt toegelicht. Hiervoor worden specifieke instructievideo's gemaakt. Voor de inwoners die minder digitaal vaardig zijn wordt een mogelijkheid geboden om in Het Groene Huis deze instructievideo's te bekijken en met de coach te overleggen.

III. Mobiliseren

Door het opleiden en inzetten van energiecoaches en energieteam uit de wijken wordt kennis en draagkracht georganiseerd en worden bewoners bewust gemaakt van hun invloed op de energierekening. Hierbij wordt ook gedacht aan inzet van leden van verenigingen en sportclubs waarbij er een vrijwilliger vergoeding van € 180/mnd. gegeven wordt die (deels) ten goede van de verenigingskas kan komen.

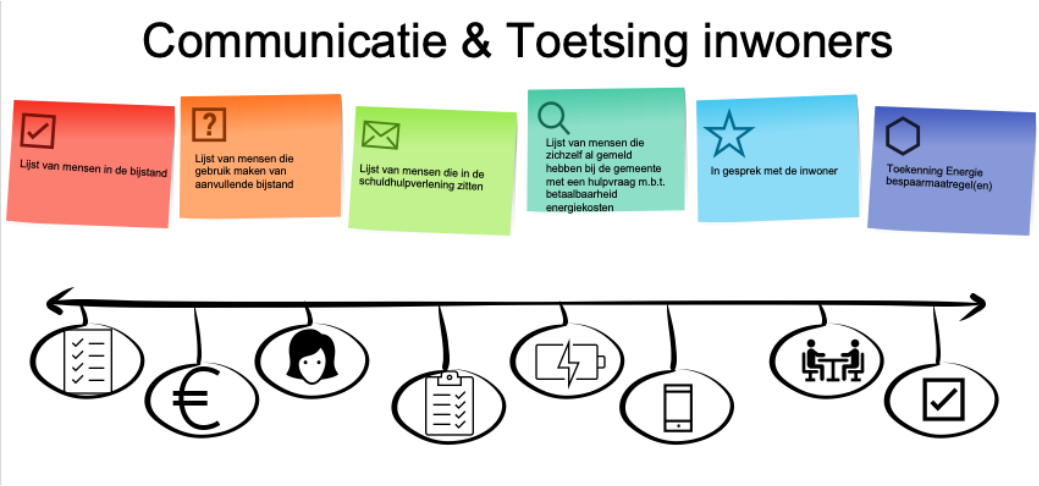
Ook worden inwoners door energieteams ondersteund in het treffen van eenvoudige maar doeltreffende energiebesparingsmaatregelen. Werving van deelnemers voor dit traject vindt plaats tijdens de 3 stappen van het uitvoeringsplan. We gaan ervan uit dat 75% van de deelnemers kiest voor een huisbezoek en daarvan weer 75% van de diensten van het energieteam. Dit betekent de volgende inzet van energiecoaches en energieteams.

Figuur 3: Stappenplan uitvoeringsplan energiearmoede

Stap 1: Het benaderen van de deelnemer

De uiteindelijke selectie van de woningen die waarschijnlijk te maken krijgen met dreigende energiearmoede vindt plaats op basis van het principe 120% van de bijstandsnorm. Hiervoor dienen de volgende selectielijsten opgesteld te worden:

Getoetst dient te worden of de optelsom van deze lijsten het totaal van ca. 500 woningen afdekt.

Stap 2: Aankondiging

De betreffende bewoners ontvangen rechtstreeks via de gemeente een brief met een uitnodiging om deel te nemen. In overleg kan bij deze brief een folder worden meegestuurd. In de brief of folder wordt duidelijk uitgelegd wat het project inhoudt, welk doel het heeft en op welke manier de bewoner profijt van kan hebben. Bewoners worden uitgenodigd om vrijblijvend deel te nemen aan de startsessie en kunnen daarna nog kiezen om wel of niet verder te gaan in de campagne. Ook wordt geadviseerd om per kerkdorp een evenement te organiseren en in de betreffende brief over het project bewoners hierop te wijzen.

Werkzaamheden:

De WoonWijzerWinkel verzorgt de teksten en opmaak van folders, brieven en posters. Het drukken en verspreiden van communicatiemateriaal is niet inbegrepen in de offerte. Tot slot verzorgt de WoonWijzerWinkel administratie van deelname en alle digitale communicatie die hierbij hoort.

Stap 3: Energiecampagne armoede

Het energiecampagneplan armoede bestaat grofweg uit drie onderdelen:

1. **Interactieve startbijeenkomst** | bij voorkeur fysiek

   Deze startbijeenkomst vindt bij voorkeur ergens in de wijk plaats en zal op een doordeweekse avond georganiseerd worden. Tijdens deze bijeenkomst wordt aan de inwoners de doelstelling en opzet van het uitvoeringsplan toegelicht en ook het grotere plaatje van de energie-/warmtetransitie en de lokale ambities van de gemeente worden kort geschetst. Vervolgens wordt de opzet en inhoud van de campagne toegelicht. Ook wordt alvast aangekondigd, dat deelnemers zich kunnen aanmelden voor een opleiding als energiecoach of als deelnemer in het energieteam. Er wordt een laatste oproep gedaan om definitief deel te nemen en eventuele buren/kennissen ook aan te melden. Er is interactie door tussentijdse vragen via het platform Menti-meter en natuurlijk ook ruimte voor open vragen en feedback vanuit de aanwezigen.

2. **Wekelijkse thema-sessie met opdrachten** | online (fysieke optie mogelijk aan te bieden via buurthuis, nog nader te bepalen)

   Na aanmelding voor het project ontvangen de bewoners een startpakket met energiebesparende maatregelen voor de verschillende thema-sessies, zoals een energiemeter, thermometers, droogbollen voor de wasdroger en doorstroombegrenzer voor de douchekop. Elke week of twee weken (afhankelijk van de definitieve planning) kunnen deelnemers van alle wijken/clusters online meedoen aan deze thema-sessie. Via deze thema's komen bijvoorbeeld invloed van eigen gedrag (bijv. op gebied van ventilatie), het optimaal afstellen van de Cv-ketel, huishoudelijke apparatuur en kierdichting aan bod. Maar ook beschikbare financiële hulpmiddelen of diensten die vanuit de gemeente worden aangeboden, kunnen een thema zijn. Na een beknopte presentatie over het thema, worden opdrachten verstrekt in de categorie 'makkelijk' en 'moeilijk'. Op basis van het uitvoeren van deze opdrachten, kunnen deelnemers punten verzamelen.

3. **Afsluitende bijeenkomst en prijsuitreiking** | bij voorkeur fysiek)

   Nadat de woningen zijn bezocht door een energiecoach en de energiebesparende maatregelen zijn aangebracht door het energieteams wordt het uitvoeringsplan desgewenst afgesloten met een 2e bewonersbijeenkomst. Idealiter komen hierbij ook de bewoners zelf aan het woord. Een aantal deelnemers worden feestelijk in het zonnetje gezet vanwege hun inzet en/of originaliteit.

Stappen 4/5: Energiecoaches en -teams

Inwoners kunnen interesse aangeven om te worden opgeleid tot lokale energiecoach of lid van het energieteam (i.s.m. een lokale bouwmarkt). Daarnaast kan geworven worden onder leden van sportclubs- en verenigingen. Deze opleiding is vooral gericht op het geven van praktische adviezen.

Verder wordt geadviseerd de buurtcoach of wijkmedewerkers van de woningcorporaties ZoWonen en Wonen Limburg bij dit traject te betrekken zodat deze een goed inhoudelijk beeld heeft van het proces en de inhoud van het project. De energiecoach zal de resultaten van het keukentafelgesprek vastleggen in de beknopte bevindingenrapportage (max. 4 pagina's) dat na het bezoek, bij voorkeur via mail, wordt toegezonden aan de bewoner. De bestellijst, die met de bewoners wordt opgesteld, maakt deel uit van deze rapportage.

Waar de energiecoaches vooral adviseren, zal een energieteam – bestaande uit vrijwilligers uit de wijk – de handen uit de mouwen steken om de bewoners te helpen met kleine energiebesparingsmaatregelen in huis. Voor het opleidingstraject van de energieteams zal een praktische opleiding dag bij de WoonWijzerWinkel i.s.m. een lokale bouwmarkt worden georganiseerd met instructies over het aanbrengen en installeren van de besparende maatregelen.

Werkzaamheden:

Voor de opleiding van de energieteams wordt samenwerking gezocht met de WoonWijzerWinkel.

Stap 6: Afsluiting energiecampagne armoede

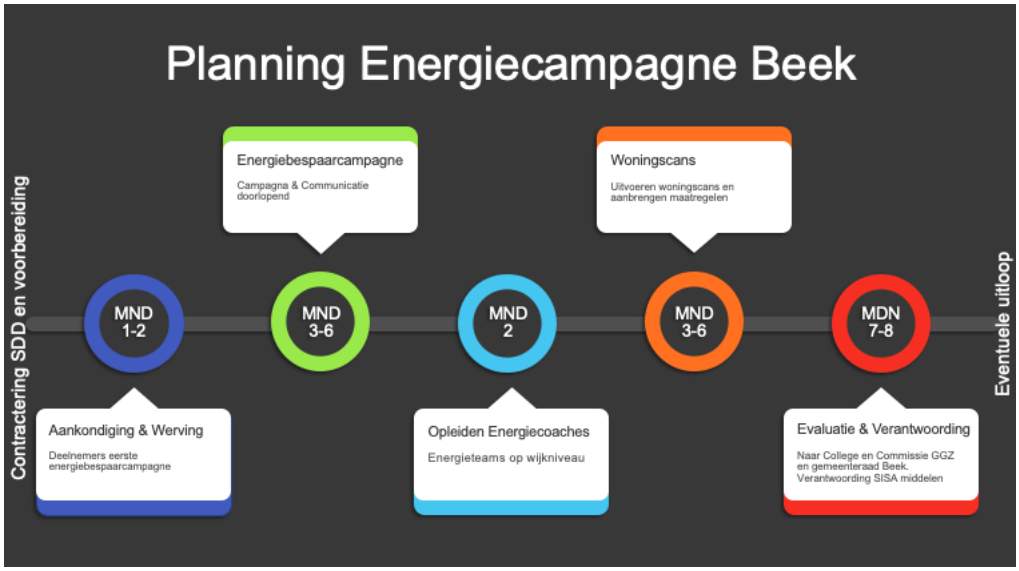
Dit is in feite stap 3 uit de energiebespaarcampagne, zoals eerder beschreven. Doelstelling is, om het opleiden van energiecoaches en energieteams parallel te laten verlopen aan het uitvoeringsplan, zodat zij zich bij deze afsluiting kunnen presenteren en meteen een doorstart aan het traject gegeven wordt.

Stap 7: Rapportage en toelichting

Ter afsluiting worden de resultaten, geleerde lessen en aanbevelingen voor de toekomst uiteraard vastgelegd in een beknopte rapportage. De belangrijkste resultaten zullen ook aan de inwoners beschikbaar worden gesteld in de vorm van een korte presentatie of publicatie op de website

Planning

Definitieve planning in overleg met opdrachtgever. Onderstaand is een indicatieve planning weergegeven, gerekend vanaf moment opdrachtverstrekking in maanden.

Resultaat

DIRECT AAN DE SLAG

- Publiciteit van energiecampagne armoede, inzet coaches en energieteams;
- Energiebesparing door bewustwording en eenvoudige direct aan te brengen energiemaatregelen;

VERDIENMODEL

- De investering in kleine energiemaatregelen (ca. € 100) levert over de tijdsperiode van 4 jaar een financieel voordeel voor de bewoner op van circa € 600 tot € 1.000-;
- In onze aanpak wordt de bewoner bewust gemaakt van zijn/haar invloed op energiekosten, hetgeen een blijvende impuls kan geven aan energiebesparing;
- Elke euro investering in deze energiebesparingsaanpak, levert de bewoner naar schatting € 3-4,- energiebesparing op (schatting op basis van 40% deelname in de geselecteerde clusters);
- Energiecoaches en energieteams kunnen als toekomstige ambassadeurs worden ingezet in wijkuitvoeringsplannen.

VERSLAGLEGGING

- Rapportage voor het management, College en Commissie GGZ met onderbouwing van de berekende resultaten, evaluatie en advies voor vervolgstappen;
- Presentatie om resultaten met een breed publiek en of gemeenteraad te kunnen delen.

Kostenraming

Het totale project heeft een looptijd van 17 maanden, eventueel met een uitloop van 1 maand. Onderstaand is globaal de kostenraming voor dit project opgenomen. Voor wat betreft budget gaan we uit van het initiële budget van ca. € 260 per deelnemende woning en waarvan per 6 mei 2022 door het Ministerie van BZK is aangekondigd dat er een verdubbeling van het totale budget heeft plaatsgevonden.

De verdubbeling betekent een budget van ca. € 448,- per woning. Het budgetdeel van € 300,- voor witgoed is enkel toereikend als er goede afspraken met leveranciers gemaakt kunnen worden en schaalvoordeel benut wordt.

Het totaal aan energiebesparende maatregelen komt daarmee op € 105 per woning, excl. witgoed. Verder is het ook raadzaam in plaats van de vergoeding van € 300 voor witgoed een adviesvoucher van € 300 op te nemen. Deze voucher zou specifiek bedoeld zijn voor de bewoners die geen advies of hulp nodig hebben en zelf in staat zijn de aankoop en installatie van de energiebesparende maatregelen te organiseren. Verder zij opgemerkt dat onderzocht zal worden of bij samenwerking met de (opschaling) van het project van ZoWonen korting op de campagnekosten te realiseren is. Bij een korting van €10,- op de campagnekosten zou bijvoorbeeld het totaalbudget voor energiebesparende maatregelen op € 90 kunnen uitkomen (i.p.v. € 80) waardoor aansluiting bij het RREW-budget voor huurders ontstaat.

Wanneer blijkt dat we toch over moeten gaan naar betaalde krachten als coach en energieteam volgens het WWWL-model, zal er ca. € 100,- minder overblijven voor witgoed aanschaf. Alleen de huishoudens die echte energiearmoede kennen, komen dan in aanmerking voor witgoed.

Ter illustratie:

- Een Inventum inductie inbouwkookplaat, 56 x 49 cm, 1 fase, is in de huidige markt te verkrijgen voor een bedrag van € 299 incl. BTW (BCC.nl)
- Een Hoover warmtepompdroger (NDPEH8A2TCBEX-s) wordt bij Bol.com aangeboden voor een bedrag van € 499,- incl. BTW

Indien de bewoner kiest voor een dergelijke warmtepompdroger zonder bijbetaling is dit enkel mogelijk als het totale budget voor maatregelen wordt ingezet.
Verder zij opgemerkt dat de vrijwilligersvergoeding (van Belastingdienst) voor de energiecoaches en energieteams van max €180/maand bedraagt en is opgenomen in de post energiecoaches en energieteams in de vorenstaande tabel. Hierover, en tevens over hun inzet, dienen wel afspraken met WoonWijzerWinkel gemaakt te worden.

Bijlage 1: Taakverdeling ZoWonen-WoonWijzerWinkel

ZoWonen en de WoonWijzerWinkel Limburg (WWWL) gaan samenwerken en het project wordt als volgt aangepakt.

- In Beek is WWWL de hoofdprojectleider van het project dat bestaat uit bewustwordingscampagne, coaches en energieteams met startpakket, kleine maatregelen en witgoed. Dit betekent dat de bewoner dan in dat “verbrede project” de volgende zaken (drietrapsraket) krijgt:
  - Een energiebewustwordingscampagne met een gratis startpakket aan maatregelen, instructiefilms en begeleiding.
  - Een adviesgesprek van de coach aan de keukentafel waarbij ook gezamenlijk een bestellijst van energiebesparende maatregelen/ materialen wordt opgesteld (tochtstrip, leidingisolatie, ledlampen etc.) en een keuze wordt gemaakt uit 3 wit-goedopties (inductiekookplaat, warmtepompdroger of koelkast)
  - Een bezoek van het energieteam waarbij de gekozen energiebesparende materialen gratis worden aangebracht.
  - Aangezien dat de RREW doelgroep in huurders/woningeigenaren veel breder is, waarop eenieder die wil mag reageren en de energiearmoede doelgroepen een gekende NAW-lijst betreft, worden deze doelgroepen niet gecombineerd en blijft de RREW-aanpak bij WWWL liggen als uitvoerder en projectleider, zoals aan hen aanbesteed. Echter er kan wel tezamen gecommuniceerd worden waar mogelijk.
- WWWL regelt de rapportages van de coach en plant de bezoeken in van de energiecoaches en van het energieteam dat de maatregelen aanbrengt.
- Werving coaches kan WWWL doen via facebook. Daarna ook opleiden bij WWWL. ZoWonen heeft haar eigen proces om deze vacatures in te vullen. Er wordt eerst gewerkt met vrijwilligers die geworven worden in gemeente Beek, bv bij sportclubs. Als dit onvoldoende aanmeldingen oplevert dan kan de WWWL dit aanvullen met haar eigen coaches. Degene die coaches werft en opleidt factureert ook de volledige uurloonkosten van een coach in het project zijnde: WWWL € 104,- per uur voor het eerste gesprek en ZoWonen € 25 per woning
- Instructie van de energieteams bij WWWL, eventueel i.s.m. lokale bouwmarkt
- WWWL organiseert het project incl. de bewustwordingscampagne met startpakket, wekelijkse instructies en bezoek coaches.
- We zoeken samen met de gemeente naar de vrijwilligers die we als coach of energieteam-lid kunnen opleiden als WWWL dit uitvoert. In het model van WWWL zijn dit betaalde coaches, zie tarifering boven. Bij ZoWonen is dit 1 betaalde professionele coach betaalde vrijwilligers.

- De coach legt tijdens het keukentafel gesprek ook aan de mensen uit dat er een mogelijkheid is voor een specifiek adviesgesprek bij WWWL, gratis m.b.t. coupon uit budget.
- De coach maakt met de bewoners een bestellijst en deze wordt ingekocht bij de WWWL. Ook het startpakket wordt ingekocht bij WWWL. Uitgangspunt is wel dat de prijzen van de WWWL minimaal marktconform zijn. De bestelde producten worden op naam uitgeleverd bij de bewoner (3 weken) in de vorm van een startpakket. De coach heeft de mogelijkheid bij voldoende energiearmoede met de bewoners een witgoedkeuze te maken.
- WWWL regelt als additioneel item de inkoop van het witgoed via Coolblue en desgewenst ook bij een lokale ondernemer Uitgangspunt is dat deze wel minimaal marktconform levert.
- Energieteam maakt een afspraak 4 weken na 1e gesprek voor aanbrengen van de maatregelen.
- Gemeente Beek moet de mensen die voor het project in aanmerking komen een brief schrijven en bij voorkeur dezelfde informatie per e-mail, bekend bij de gemeente via DigiD.
- Er zal ook een paralleltraject worden aangeboden voor de mensen die alles zelf willen regelen. Die krijgen geen energiecoach of energieteam maar zouden dan voor het totale bedrag via een voucher kunnen inkopen bij de WoonWijzerWinkel.